

Extra aanbod aan de leerling met cognitief talent: wat vindt de leerling er zelf eigenlijk van?

Marieke Spijkstra

Studentnummer: 3893502

Begeleider: Dubravka Knezic

Opleiding: Educatieve Master VHO Docent Wiskunde aan het COLUU

Datum: 13 januari 2012

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Wat bedoel ik met cognitief talentvol?	5
1.2 Aanleiding en relevantie van het onderzoek.....	6
1.3 Theoretisch kader.....	7
1.3.1 Wat motiveert de gemiddelde Nederlandse leerling?	7
1.3.2 Hoe is het aanbod aan de cognitief talentvolle leerling?	8
1.4 Probleemstelling en onderzoeksvragen	9
1.4.1 Probleemstelling	9
1.4.2 Onderzoeksvragen	10
1.5 Verwachtingen en hypothesen	10
Hoofdstuk 2 Methode van onderzoek	11
Hoofdstuk 3 Resultaten	14
3.1 Wat is het doel van het T-centrum op mijn school vanuit het oogpunt van de schoolleiding?	14
3.2 Wat is het aanbod en de werkwijze van het T-centrum op mijn school en hoe vindt de begeleiding plaats?	15
3.3 Wat vinden de cognitief talentvolle leerlingen die deelnemen aan het T-centrum van het aanbod, de werkwijze en de begeleiding en wat stellen zij voor ter verbetering?	15
Hoofdstuk 4 Conclusies en discussie	19
4.1 Welke adviezen levert dit onderzoek op voor het T-centrum?	19
4.2 Aanbevelingen	21
4.3 Vervolgonderzoek.....	21
Literatuur	23
Bijlage 1 Beleidsplan T-centrum	24
Bijlage 2 Het T-centrum op (naam school).	30
Bijlage 3 Vragen aan leerling voor PGO	31
Bijlage 4 Inleidende e-mail aan deelnemer T-centrum	33
Bijlage 5 Toestemmingsformulier.....	34
Bijlage 6 Gelabelde interviews	35

14-06-2012

Meer aandacht voor excellentie

Het kabinet investeert jaarlijks 30 miljoen euro voor talentontwikkeling van hoogbegaafde en excellente leerlingen in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Het ministerie van OCW steunt en stimuleert scholen via het project 'School Aan Zet' bij het stellen van doelen en daadwerkelijk aan de slag gaan met zeer getalenteerde leerlingen.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

11-12-2012

Weinig excellentie

Een belangrijk kenmerk van het Nederlandse onderwijs is het relatief kleine verschil in prestaties tussen de zwakste en de sterkste leerlingen. Voor rekenen en natuuronderwijs behaalt 99% van de Nederlandse leerlingen minimaal het laagste, door TIMSS onderscheiden, kennis- en vaardigheidsniveau. Het laagste leesvaardigheidsniveau wordt door alle getoetste groep 6 leerlingen gehaald. Hierin is Nederland **uniek**. Deze unieke positie van Nederland heeft echter een **keerzijde** want er zijn ook weinig excellerende leerlingen. Tussen de 3% en 7% van de getoetste leerlingen haalt het hoogste niveau voor de verschillende vakgebieden. Bovendien zijn de percentages in vergelijking met eerdere metingen alleen maar kleiner geworden. Nederland blijft hierin achter bij andere goed presterende landen. Zo haalt bijvoorbeeld in Engeland 18% van de leerlingen het hoogste niveau op zowel de lees- als de rekentoets. Dit duidt erop dat het Nederlandse onderwijs goed in staat is om zwak presterende leerlingen op het basisniveau te brengen, maar **moeite** lijkt te hebben om talentvolle leerlingen te laten **excelleren**.

Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

Samenvatting

De laatste jaren is er in Nederland veel aandacht voor de cognitief talentvolle leerling. Uit internationale onderzoeken blijkt dat de intelligente Nederlandse leerling het in vergelijking tot zijn buitenlandse leeftijdsgenoot minder goed doet¹. Veel scholen, geïnspireerd door de politiek, richten zich nu op extra aanbod aan de cognitief talentvolle, de hoogbegaafde leerlingen. Hoewel er structureel onderzoek is gedaan naar wat scholen aanbieden en hoe schoolleiding en docenten hier tegenaan kijken, komt de leerling die dit aanbod ondergaat zelden aan het woord. In mijn onderzoek ben ik juist in gesprek gegaan met deze leerling om van hem/haar direct te horen waar hij/zij behoefte aan heeft. Uit het onderzoek blijkt dat de methode van compacten en verrijken waarbij de leerling vrij autonoom beslist waar zij ‘compact’ het meest aanspreekt.

Het verslag telt 5776 woorden.

¹ <http://www.nwo.nl/>

Hoofdstuk 1 Inleiding

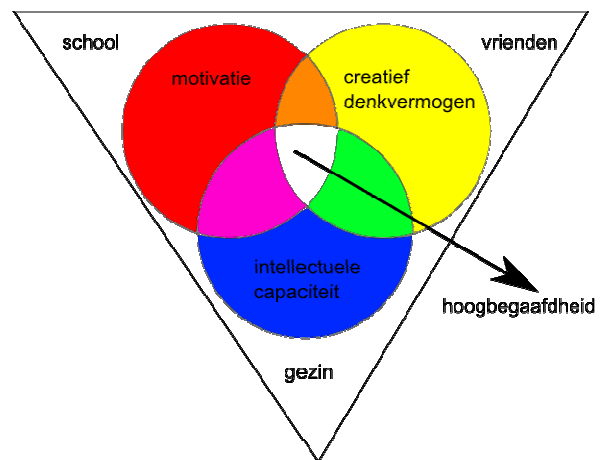
1.1 Wat bedoel ik met cognitief talentvol?²

Wanneer je in Nederland het woord ‘hoogbegaafd’ gebruikt, wordt over het algemeen iemand bedoeld met een hoog IQ. Dit is eigenlijk een onjuist gebruik van het woord ‘hoogbegaafd’. Volgens Renzulli/Mönks is een hoog IQ niet het enige kenmerk voor hoogbegaafdheid:

Model van Renzulli/Mönks: Triadisch Interdependentiemodel.

Naast een hoge intelligentie (IQ > 130) is ook motivatie en creativiteit nodig. Deze laatste twee onderdelen worden beïnvloed door omgevingsfactoren (school, gezin, vrienden). Hoogbegaafd is iemand met een hoge intelligentie, waarbij motivatie en creativiteit positief ingezet worden.

Figuur 1 Definitie van hoogbegaafdheid volgens model Renzulli/Mönks

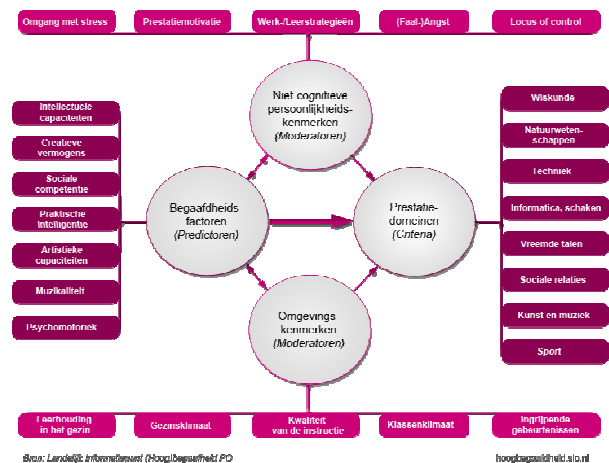

Heller breidde dit model nog uit:

Model van Heller:

Naast de omgevingsfactoren (school, gezin, vrienden) en hoge intelligentie zijn in dit model ook niet-cognitieve factoren (individueel, motivationeel en sociaal) bepalend voor de mate waarin hoogbegaafdheid tot uiting komt.

Figuur 2 Definitie van hoogbegaafdheid volgens model Heller

² Houten-van den Bosch, p. 229

Wanneer je het woord hoogbegaafd gebruikt, heb je het volgens de definitie van Heller over kinderen die talentvol kunnen zijn op verschillende vlakken: intelligentie, sportief, muzikaal, etc. Aangezien mijn onderzoek zich alleen richt op hoogintelligente kinderen is het woord hoogbegaafd geen juiste benaming. Daarnaast hebben de door mij geïnterviewde leerlingen allemaal aangegeven dat zij geen positieve associatie hebben bij het woord ‘hoogbegaafd’:
“Ik voel me altijd een beetje gegeneerd als mensen mij hoogbegaafd noemen. Dat mensen mij zien als iets beters dan dat ik me zelf voel.”

“Hoogbegaafd... oké maar ik vind het meteen zo'n aftiteling van... ze is hoogbegaafd, dus we zetten haar aan de kant, ze is een andere groep.”

Dus, hoewel in Nederland het woord hoogbegaafd over het algemeen wordt gebruikt in de betekenis van hoogintelligent, heb ik gekozen voor de minder beladen woorden “cognitief talent”.

1.2 Aanleiding en relevantie van het onderzoek

“In Phoenix, als je goed was of überhaupt goed je best deed of hoge cijfers haalde dan kon je allemaal awards krijgen en zo. Het werd gewoon beloond en het werd ook gewaardeerd. Als je iemand was die hoge cijfers haalde dan zeiden ze ‘Joh, goed van je zeg, dat je zulke hoge cijfers haalt!’ en hier is het soms ook nog wel van ‘nerd’, en dan denken ze ook dat je de hele dag aan je huiswerk zit en zo. Terwijl dat eigenlijk helemaal niet zo hoeft te zijn.”

Het bovenstaande citaat is van mijn 17-jarige dochter na een jaar High School in Phoenix, Arizona, VS. Deze positieve ervaring met betrekking tot haar cognitieve talent heeft haar veranderd van een gesloten kind in een open jongedame. Het wierp bij mij veel vragen op. Hoewel zij in Nederland een tweetalig gymnasium volgt kon zij daar blijkbaar toch niet zichzelf zijn. Waarom niet? Wat had er veranderd kunnen worden? Ligt het alleen aan de Nederlandse cultuur of kan een school invloed hebben op het gevoel van eigenwaarde en het zelfvertrouwen van een hoogbegaafde leerling?

Sinds augustus 2012 geef ik les aan een school waar veel aandacht is voor leerlingen met cognitief talent. Via deelname aan een speciaal voor hen ingericht T-centrum, kunnen zij een precies voor hen op maat gemaakt traject doorlopen. Hoe werkt dit in de praktijk? En werkt het ook voor de betreffende leerlingen?

In maart 2012 is door de Inspectie van het Onderwijs in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een inventariserend onderzoek naar talentontwikkeling in het voortgezet onderwijs afgerond, ‘*Van Latent naar Talent*’ genaamd. Directe reden van dit onderzoek was dat “de meer cognitief getalenteerde leerlingen in Nederland minder tot hun recht komen dan in vergelijkbare landen. In het Nederlandse onderwijs is er relatief veel aandacht voor leerlingen die ‘normaal’ of ‘zwakker’ presteren, terwijl leerlingen die gemiddeld beter presteren dan hun klasgenoten onvoldoende extra aandacht krijgen.”³

In dit onderzoek is vooral aandacht geschonken aan het aanbod van de scholen zelf, (zowel VMBO als Havo/VWO) door website- en schoolgidsonderzoek, schoolbezoeken en interviews met schoolleiders en docenten.⁴ Oorspronkelijk was het de bedoeling om ook input van leerlingen die deze speciale trajecten volgen te verkrijgen via interviews, maar dit is door de opzet grotendeels mislukt.⁵ In het verslag van het onderzoek worden wel drie leerlingen geciteerd met respectievelijk muzikaal⁶, creatief en sportief talent⁷. Leerlingen die “alleen maar” uitblinken op cognitief vlak zijn niet aan het woord geweest.

Aangezien er door de politiek geld beschikbaar is gesteld aan scholen om aanbod aan cognitief talentvolle leerlingen te genereren⁸ is dit een goed moment om te inventariseren waar die leerling behoefte aan heeft. Door specifiek te onderzoeken of het T-centrum door de deelnemende leerlingen wordt gewaardeerd, hoop ik algemene aanbevelingen te kunnen opstellen voor scholen die dit aanbod nog moeten gaan opzetten.

1.3 Theoretisch kader

1.3.1 Wat motiveert de gemiddelde Nederlandse leerling?

Pels, Jonkman & Drost (2011) stellen dat er vijf belangrijke punten zijn die invloed hebben op de motivatie van leerlingen in het voortgezet onderwijs⁹:

Betrokkenheid bij de school. Hoe meer leerlingen zich bij het reilen en zeilen op school betrokken voelen, en hoe meer invloed zij daarop uit kunnen oefenen, hoe meer extrinsieke motivatie leerlingen zullen hebben om zich in te zetten voor diezelfde school.¹⁰

³ Inspectie, p. 11

⁴ Inspectie, p. 19~22

⁵ Inspectie, p. 21,22

⁶ Inspectie, p. 23

⁷ Inspectie, p. 36

⁸ Website School-aan-zet

⁹ Pels, p. 10~16

Eigen verantwoordelijkheid. “Sinds een eeuw gaan kinderen massaal naar school, en is daardoor een scheiding van volwassenen en jeugd aangebracht. Hierdoor ontstaat uitgestelde verantwoordelijkheid; gemaakte fouten of geslaagde acties hebben niet direct consequenties voor de praktijk. De motivatie van kinderen voor school moet geconstrueerd worden door verplichting, beloning of straf.”¹¹ Bovenstaande verklaart ook waarom kinderen op school ongemotiveerd kunnen zijn, terwijl zij bij buitenschoolse activiteiten (sport, muziek, etc) wel ontzettend gemotiveerd zijn. Voor deze activiteiten hebben zij zelf gekozen en de beloning voor prestaties is direct zichtbaar.

Identiteitsontwikkeling. “Jongeren die een duidelijk beeld hebben van wie ze zijn en wat ze willen bereiken, hebben minder problemen op school.”¹²

Cultuur. De afgelopen jaren heeft in Nederland een omslag plaatsgevonden van autoritair naar autoritatief. “Het resultaat van deze verschuiving in de machtsbalans tussen oud en jong is evenwel dat leerlingen minder gemakkelijk meegaan in de prestatieverwachtingen van ouders en leerkrachten en sterker gericht zijn op de eigen jeugdwereld.”¹³

Angst voor uitsluiting. “De oeroude Hollands-calvinistische moraal, die zijn neerslag heeft gevonden in talrijke volkswijsheden en gezond-verstandprincipes, waarvan de bekendste wel is: doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg. Ofte wel: niemand deugt, en dus zeker de arrogante goedgebekte intellectueel niet. Zelig en hulpbehoevend zijn mag wel, maar opvallen, trots zijn op jezelf –en vooral– genieten van het leven, van je eigen persoonlijke kwaliteiten, is uit den Boze. Deze moraal hoort vrij specifiek bij de Nederlandse cultuur, dit in contrast met bijvoorbeeld het Franse respect voor ‘l’esprit’, of met de Amerikaanse bewondering voor de winnaar, de individuele uitblinker.”¹⁴

1.3.2 Hoe is het aanbod aan de cognitief talentvolle leerling?

Uit het onderzoek van Eijl, Wientjes, Wolfensberger & Pilot (2005) blijkt dat scholen zeer diverse activiteiten ontplooiën om hun (hoog)begaafde leerlingen passend onderwijs te verschaffen.¹⁵ Daarin zijn een aantal hoofdstromingen te onderkennen.

Zo wordt bijvoorbeeld de didactiek van compacten en verrijken toegepast. Kern van deze didactiek is dat de leerlingen aangesproken worden op het eigen denk- en werkniveau, dat hoger ligt dan het gemiddelde. De professionaliteit en expertise van de eigen docent binnen zijn discipline is essentieel.

¹⁰ Pels, p. 10

¹¹ Pels, p. 11

¹² Pels, p. 14

¹³ Pels, p. 15

¹⁴ De Vries, p. 19

¹⁵ Eijl, p. 10

Een andere didactiek is die van de leerlijnen (Dalton), waar het erom gaat zowel aan elke leerling een passend tempo aan te bieden als hem te brengen tot toenemende zelfverantwoordelijkheid.

Een andere strategie is die van het verbreden van de kennisbasis: meer vakken, al dan niet binnen klassen- of schoolverband. Functioneren op het eigen cognitieve niveau is niet een uitdrukkelijke doelstelling van deze strategie, het gaat hier om het verbreden van de kennisbasis en om het behoud van motivatie.

Tweetaligheid is ook een strategie die soms wordt toegepast. Scholen bieden een groot deel van het curriculum aan in een andere dan de moedertaal (op dit moment is dat op één uitzondering na het Engels). De veronderstelling hierbij is dat leerlingen zich meer moeten inzetten en ook meer zullen leren dan in het reguliere voortgezet onderwijs, en dat daarmee in belangrijke mate tegemoetgekomen wordt aan het potentieel van de (hoog)begaafde leerling. Inmiddels is duidelijk dat de echt begaafde leerlingen niet voldoende hebben aan de uitdaging van de vreemde taal: wiskunde blijft ‘te gemakkelijk’, aardrijkskunde of geschiedenis ‘te oppervlakkig’, ook als het in het Engels gegeven wordt. Steeds meer scholen voor twee gaan er dan ook toe over om aanvullend een van de drie andere aanpakken toe te passen.

In de tweede fase wil een aantal scholen de (hoog)begaafde leerling iets anders of meer bieden dan op school voorhanden is. Deze scholen zoeken contact met nabijgelegen bedrijven of instellingen voor hoger onderwijs (hoger beroepsonderwijs en universiteit). Opzet is om een leerstage voor de leerlingen te organiseren of de mogelijkheid te geven colleges bij te wonen.

Als ik bovenstaande activiteiten vergelijk met de punten met betrekking tot motivatie van leerlingen in het algemeen zoals door Pels, Jonkman & Drost (2011) beschreven, blijkt dat scholen zich vooral richten op het prikkelen van cognitief talent en daarnaast een klein beetje op het geven van eigen verantwoordelijkheid. Punten als (meer) betrokkenheid bij de school of het imago van de getalenteerde leerling (cultuur) worden hierin blijkbaar nog niet meegenomen. Is het voor de talentvolle leerling voldoende om op cognitief niveau uitgedaagd te worden? Of werkt een bredere aanpak ook bij deze groep motiverend?

1.4 Probleemstelling en onderzoeksvragen

1.4.1 Probleemstelling

Op de hele school, dus ook het T-centrum, zijn bezuinigingen noodzakelijk. Vanuit de schoolleiding is behoefte aan een rapport over de stand van zaken betreffende het T-centrum.

zodat weloverwogen besloten kan worden welke onderdelen moeten blijven en welke achterwege kunnen worden gelaten. Een structureel onderzoek naar hoe cognitief talentvolle leerlingen het aanbod, de werkwijze en de begeleiding van het T-centrum op mijn school ervaren heeft nog niet plaatsgevonden.

1.4.2 Onderzoeksvragen

Dit onderzoek brengt de stand van zaken betreffende het T-centrum op mijn school in kaart. Hierbij is eerst gekeken naar het doel van het T-centrum vanuit het oogpunt van de schoolleiding. Verder is in kaart gebracht wat het aanbod en de werkwijze is, en hoe de begeleiding van de leerlingen plaats vindt. Vervolgens zijn de deelnemers van het T-centrum geïnterviewd om aan hen te vragen wat zij vinden van dat aanbod, van de werkwijze en van de begeleiding en of zij ideeën hebben ter verbetering.

Uit de antwoorden op bovenstaande vragen volgen adviezen voor het T-centrum. Vanuit deze adviezen kan de schoolleiding beslissen of en zo ja hoe aanpassingen aan het T-centrum vormgegeven moeten worden.

1.5 Verwachtingen en hypothesen

Het doel van het T-centrum is tweërlei. Enerzijds bestaat vanuit de schoolleiding het doel om de concurrentiepositie van mijn school te vergroten¹⁶, anderzijds is er ook een ideëel doel, waarbij het welbevinden van de leerling centraal staat: “Bij het T-centrum hebben we een expertisecentrum voor ogen, waar leerlingen en docenten binnen kunnen lopen voor informatie en advies omtrent talent op school.”¹⁷ Dat leerlingen met ander dan cognitief talent (muzikaal, sportief, creatief) op mijn school aan hun trekken komen staat buiten kijf: voor ieder wordt de mogelijkheid gecreëerd om ruimschoots tijd aan zijn/haar talent te besteden. Voor de cognitief talentvolle leerling bestaat het programma echter vooral uit “compacten en verrijken”. Door juist deze leerlingen te interviewen verwacht ik inzicht te krijgen in dit aanbod, de werkwijze en de manier waarop de begeleiding plaatsvindt en te achterhalen of alles ook naar hun wens verloopt.

¹⁶ Beleidsplan Begaafdheidsprofiel CCNV 2011-2012, p. 5

¹⁷ Het T-centrum op mijn school

Hoofdstuk 2 Methode van onderzoek

Aangezien dit onderzoek explorierend is was het een logische keuze om via interviews met de betrokkenen de benodigde informatie te verzamelen. In dit hoofdstuk beschrijf ik de deelnemers, de opzet van de interviews en hoe ik de gegevens heb verwerkt.

Ik ben begonnen met een verkennend interview met mijn dochter. Zij zit op een andere school die pas vanaf de 5e klas een aanbod heeft voor cognitief talentvolle bètaleerlingen. Vanuit haar ervaringen in de VS wilde ik in kaart brengen wat de redenen waren van haar persoonlijke verandering en of dit misschien te maken had met de verschillen in reacties vanuit de omgeving (medeleerlingen, docenten, school). Zij volgt nu het Junior College in Utrecht, en ik wilde graag van haar horen wat de positieve en negatieve kanten hiervan zijn, en hoe zij in de eerste jaren van haar middelbare school uitgedaagd had willen worden. Met deze gegevens kon ik het interview wat ik met de deelnemers van het T-centrum wilde houden beter structureren.

Ik heb een interview gedaan met de sectorleider bovenbouw. Zij is degene die vanuit de schoolleiding verantwoordelijk is voor het T-centrum. Dit interview heb ik later uitgewerkt tot het antwoord op mijn vraag wat het doel van het T-centrum is vanuit het oogpunt van de schoolleiding. Dit verslag heb ik ter goedkeuring aan haar voorgelegd.

Om het aanbod, de werkwijze en de begeleiding van het T-centrum in kaart te brengen heb ik een aantal keer contact gehad met de coördinator van het T-centrum. Ik ben begonnen met een interview. Daarna heb ik tijdens het onderzoek regelmatig zowel mondeling als via e-mail om aanvullende informatie verzocht en deze ook gekregen. Ook aan de coördinator heb ik het verslag hiervan ter goedkeuring voorgelegd.

Ik heb vijf deelnemers aan het T-centrum, normale leerlingen met bijzonder cognitief talent, geïnterviewd.

Tabel 1 Deelnemers onderzoek

	Leeftijd	klas	Reden van deelname aan T-centrum
Meisje 1	14	6 vwo	Als 9-jarige begonnen in de brugklas en vanwege haar jonge leeftijd begeleid o.a. met haar planning

Meisje 2	13	5 vwo	Heeft vanaf de eerste klas deelgenomen aan het T-centrum; heeft vorig jaar twee klassen in één jaar gedaan en volgt nu een aantal extra vakken
Meisje 3	14	3 gymnasium	In de eerste klas in de Plusklas geplaatst en doet nu nog steeds extra opdrachten bij het T-centrum.
Meisje 4	14	3 gymnasium	In de eerste klas in de Plusklas geplaatst en doet nu nog steeds extra opdrachten bij het T-centrum.
Jongen 1	17	6 vwo	Heeft aan het eind van de vijfde klas besloten dat voor zijn vervolgstudie wiskunde B van belang is. Dit zat niet in zijn vakkenpakket. Is door het T-centrum begeleid met de planning om dit vak voor en tijdens de zomervakantie in te halen.

De namen van deze deelnemers heb ik van de coördinator van het T-centrum gekregen. Ik heb aangegeven dat ik graag vijf deelnemers van het T-centrum wilde interviewen uit de bovenbouw, die erg intelligent zijn en geen bijzondere eigenschappen zoals autisme, ADHD, e.d. hebben. Het is mij onbekend op welke gronden de coördinator bovengenoemde deelnemers heeft uitgekozen.

Achteraf was het interessant geweest om ook leerlingen te interviewen die gestopt zijn als deelnemer van het T-centrum. Hun redenen om te stoppen zouden relevant kunnen zijn geweest.

Ik heb de respondenten eerst een e-mail gestuurd met daarin een korte uitleg (zie bijlage 4). Met drie respondenten heb ik via een volgende e-mail een afspraak gemaakt. Als bijlage bij deze tweede e-mail heb ik een formulier meegestuurd dat door hun ouder(s)/verzorger(s) moest worden ondertekend en meegenomen naar het interview (zie bijlage 5). De andere twee respondenten reageerden niet op mijn e-mail. Hen heb ik via hun rooster opgezocht, even uit de klas geroepen, en gevraagd of ze bereid waren om door mij geïnterviewd te worden. Toen hun reactie positief was heb ik meteen een afspraak met hen gemaakt.

De interviews vonden plaats in een apart kamertje en duurden 20 tot 30 minuten. Het waren individuele gesprekken, aangezien ik soms persoonlijke vragen wilde stellen. Het interview was voorgestructureerd (zie bijlage 3) omdat ik dan zeker wist dat ik de lijn van mijn vragen vast zou houden.

Ik heb de interviews opgenomen en later woordelijk uit laten typen. Daarna heb ik de niet-relevante stukken weggestreept en de andere stukken gelabeld (zie bijlage 6) volgens de variabelen aanbod, werkwijze en begeleiding van het T-centrum en feedback van omgeving: positief, negatief of neutraal. Na het labelen heb ik geteld. Omdat sommige onderwerpen meerdere malen ter sprake kwamen zijn die vaker gelabeld dan het aantal respondenten.

De geldigheid van de resultaten uit de interviews wordt gewaarborgd doordat de respondenten allemaal een langere periode deelnamen aan het T-centrum. Hun bevindingen zijn dus geen momentopname. Ik heb geprobeerd mijn vragen zo open mogelijk te houden. Wanneer het antwoord niet duidelijk was heb ik doorgevraagd (*“Wat bedoel je daarmee?”*), of hun antwoord herhaald er daar een bevestiging of ontkenning op gevraagd (*“Bedoel je dat ...”*). Aangezien ik aan de respondenten duidelijk heb aangegeven dat hun antwoorden geanonimiseerd zouden worden, kan ik er ook van uit gaan dat de respondenten eerlijk hebben geantwoord, en kritisch durfden te zijn. Daarnaast vonden de interviews plaats in een afgezonderde ruimte, waar ze alleen naar toe kwamen. Andere leerlingen en docenten waren niet op de hoogte van het feit dat juist zij geïnterviewd werden.

Hoofdstuk 3 Resultaten

3.1 Wat is het doel van het T-centrum op mijn school vanuit het oogpunt van de schoolleiding?

Mijn school is o.a. een Begaafdheids-profielschool (BPS). Dit houdt in dat de school deel uitmaakt van een landelijk dekkend netwerk van 24 scholen waarop getalenteerde leerlingen extra mogelijkheden krijgen. Sleutelwoord hierbij is maatwerk: het gaat erom dat de leerling een op hem of haar afgestemde taak krijgt.

Om dit maatwerk te kunnen leveren is het T-centrum in het leven geroepen: speciaal voor dit doel geschoolde docenten houden zich bezig met de individuele begeleiding van getalenteerde leerlingen. Uit gesprekken met de sectorleider bovenbouw van mijn school en de coördinator van het T-centrum, en het beleidsplan van de school (zie bijlage 1) blijkt dat de bestaansredenen van het T-centrum tweërlei zijn. Enerzijds bestaat vanuit de schoolleiding het doel om de concurrentiepositie van de school te vergroten ten opzichte van naburige middelbare scholen. Vanuit dit oogpunt is het belangrijk om een duidelijke profilering te hebben.

Uit recent onderzoek is gebleken dat *“de meer cognitief getalenteerde leerlingen in Nederland minder tot hun recht komen dan in vergelijkbare landen. In het Nederlandse onderwijs is er relatief veel aandacht voor leerlingen die ‘normaal’ of ‘zwakker’ presteren, terwijl leerlingen die gemiddeld beter presteren dan hun klasgenoten onvoldoende extra aandacht krijgen.”*¹⁸ Hierdoor is er vanuit politiek en maatschappij veel aandacht voor het uitdagen van talentvolle leerlingen. Misschien nog wel meer dan in het verleden zal mijn school zich als BegaafdheidsProfielSchool met haar T-centrum, haar gymnasium en het Marco Polo-VWO kunnen profileren als school waar aandacht voor talentvolle leerlingen al jaren centraal staat.

Anderzijds is er natuurlijk ook een ideëel doel, waarbij het welbevinden van de leerling centraal staat: *“Bij het T-centrum hebben we een expertisecentrum voor ogen, waar leerlingen en docenten binnen kunnen lopen voor informatie en advies omtrent talent op school.”*¹⁹ Wanneer een leerling over de hele linie van vakken behoefte heeft aan meer uitdaging, dan wordt deze leerling gesprekspartner voor het T-centrum.

¹⁸ Inspectie van het Onderwijs, p. 11

¹⁹ Het T-centrum op mijn school

3.2 Wat is het aanbod en de werkwijze van het T-centrum op mijn school en hoe vindt de begeleiding plaats?

In de eerste klas vindt schoolbreed een test plaats. Op grond van de resultaten van deze test worden de cognitief talentvolle leerlingen in een plusklas extra uitgedaagd. Vanaf de tweede klas vervalt deze plusklas. Met de leerling wordt een persoonlijk traject uitgestippeld, waarbij de reguliere lesstof in een kortere tijdspanne mag worden uitgevoerd zodat de tijd die daarmee vrij komt aan een verdiepende activiteit kan worden besteed. Deze activiteit is niet vrijblijvend en moet aan een aantal voorwaarden voldoen. Er moet zowel een raakvlak zijn met het vak (of de vakken) waarvan de leerling gedeeltelijke vrijstelling krijgt als een raakvlak met “de wereld om ons heen”. De leerling moet beginnen met een uitgeschreven onderzoeksplan inclusief literatuuronderzoek. Het onderzoek wordt afgerond met een verslag en een presentatie.

Bij afronding van een extra activiteit ontvangt de leerling een certificaat.

Tijdens het uitvoeren van de activiteit vindt regelmatig overleg plaats tussen de leerling en de coördinator van het T-centrum. De leerling is ondertussen ook verplicht de toetsen van de betreffende vakken te maken.

Het T-centrum begeleidt ook leerlingen die een klas willen overslaan, of in een korte periode een (moeilijker) vak willen inhalen. De begeleiding bestaat dan vooral uit het helpen met een planning.

Het T-centrum is niet alleen aanspreekpunt voor talentvolle leerlingen. Docenten kunnen er terecht voor bijvoorbeeld verrijkende opdrachten die zij aan (enkele) leerlingen in hun klas zouden willen geven; ouders zijn ook van harte welkom met vragen, zorgen en opmerkingen.

3.3 Wat vinden de cognitief talentvolle leerlingen die deelnemen aan het T-centrum van het aanbod, de werkwijze en de begeleiding en wat stellen zij voor ter verbetering?

Uit het rapport van de Inspectie van Onderwijs²⁰ blijkt dat cognitief talent op scholen op drie verschillende manieren wordt uitgedaagd:

1. Lessen volgen bij een vervolgopleiding
2. Aanbod van verdiepingslessen met vrijstelling van eigen lessen
3. Activiteiten buiten de lessen

²⁰ Inspectie, p. 64

Tabel 2 Resultaten van de interviews

T-centrum	
Aanbod	9 +
Werkwijze	32 + / 2 -
Begeleiding	4 + / 1 -

In Tabel 2 zijn de resultaten van de interviews verwerkt. Hieruit blijkt duidelijk dat het aanbod zoals dat op het T-centrum is ingericht (verdiepingslessen met vrijstelling van eigen lessen) door de respondenten zeer wordt gewaardeerd: juist de reguliere lessen zijn vaak saai. Het verkrijgen van een vrijstelling voor sommige lessen werkt motivatie-bevorderend: *“Je mist een klein beetje van die lessen en je kan in de derde grotendeels kiezen welke lessen je mist. En dat is wel een voordeel dat je de echt saaie vakken een keertje kan skippen waardoor je motivatie voor die vakken wel gewoon hoger blijft.”*

“Als je het in je eigen tijd doet zit je alsnog bij die lessen en dat is gewoon heel erg vervelend.”

Ook voor deze leerlingen geldt dat ze hun vrije tijd graag voor andere dingen willen gebruiken: *“Het is ook niet zo fijn om in je vrije tijd er nog aan te zitten werken want dan doe ik het liever niet.”*

De leerlingen die ik heb geïnterviewd zijn erg tevreden met het aanbod en de werkwijze, en zouden het niet op een andere manier willen. Zij ervaren, naast het missen van reguliere lessen, als positief dat zij zelf het onderwerp van hun onderzoek mogen kiezen, dat ze de mogelijkheid hebben om zowel alleen als in een tweetal te werken en dat zij een presentatie mogen geven. De werkwijze wordt mooi samengevat met het volgende citaat: *“Dan ga je samen beslissen wat je wil gaan doen. Het moet natuurlijk leerzaam zijn, jij moet het ook leuk vinden om te doen. En dan moet je een planning maken van wanneer je alles wil gaan doen en wat je allemaal wil doen en hoe je dat wil gaan doen en zo. En dan heb je af en toe een afspraak van hoe het nou verder gaat en je mag lessen missen, bepaalde lessen die jij vindt die je wel kan missen en dan mag je aan je project werken en zo. Het is heel erg leuk.”*

Als (verwaarloosbaar) nadeel van het missen van reguliere lessen wordt genoemd dat het daardoor een enkele keer voorkomt dat je op sociaal vlak iets mist dat net in die les is besproken: *“Zo nu en dan mis je lessen, maar dat is voor mij niet zo'n nadeel, nou ja je mist de stof maar dat is zo wel eventjes bij te halen. Soms heb je wel... je mist gezelligheid in de*

klas eventjes, en dan ga je daarna pauze houden en dan blijkt dat er iets heel groots is gebeurd dan is het wel zoiets van; 'wat is er gebeurd?' ”

Een enkele keer is de frequentie van de begeleidingsgesprekken niet hoog genoeg: “*Nou dan, meestal dan een gesprek en dan helpt ze (= coördinator, MS) ons weer verder met wat we moeten gaan doen en dan kunnen we wel weer verder werken maar soms dan loop je wel even vast.*”

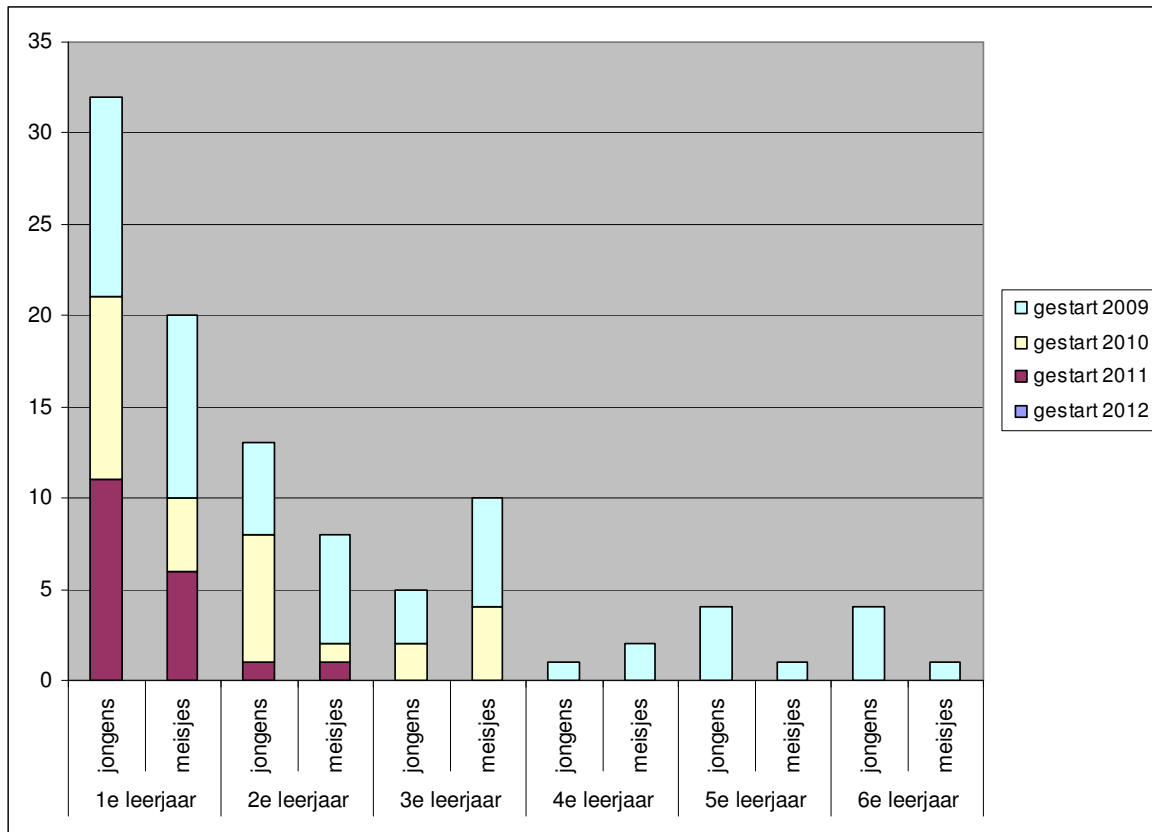
Bij het goed afronden van een onderzoek ontvangt de leerling een certificaat. Dit wordt als positief ervaren, maar dan vooral ‘voor later’ op het CV. Nu is de mogelijkheid van deelname aan het T-centrum vaak al genoeg. Er wordt vanuit school verder geen aandacht besteed aan de resultaten van de deelnemers. De presentatie van hun onderzoek vindt plaats aan hun ouders en andere belangstellenden. Aan het eind van de derde klas vindt in principe geen presentatie plaats, wat de deelnemers jammer vinden.

Een onverwacht maar wel opvallend resultaat is de afname van deelname van jongens aan het T-centrum.

Tabel 3 Deelnemers T-centrum

	1e leerjaar		2e leerjaar		3e leerjaar		4e leerjaar		5e leerjaar		6e leerjaar	
	jongens	meisjes	jongens	meisjes	jongens	meisjes	jongens	meisjes	jongens	meisjes	Jongens	meisjes
2012-2013			1	1	2	4	1	2	4	1	4	1
2011-2012	11	6	7	1	3	6						
2010-2011	10	4	5	6								
2009-2010	11	10										

Tabel 4 Deelnemers T-centrum per leerjaar

Tabel 4 laat zien hoe de afname per jaar is. Kijkend naar de lichtgroene balkjes, kun je de afname van jaar tot jaar volgen. Van de jongens die in 2009 in de brugklas zaten, gingen er 11 naar de plusklas. In het 2^e jaar is er geen plusklas meer, en kiezen ze zelf welke les(sen) ze niet volgen om naar het T-centrum te gaan. Er zijn dan nog 5 jongens over. De meisjes begonnen met 10; er gaan er 5 door in de 2^e klas. In de 3^e klas stoppen er van de jongens nog eens twee, terwijl de meisjes allemaal doorgaan. Van de gestarte jongens is na de tweede klas nog maar 27% over, van de gestarte meisjes is dat 60%. Dit lijkt een significant verschil.

In de vierde klas kiezen de leerlingen hun profiel. Dit geeft de mogelijkheid om de als saai betitelde vakken te laten vallen. Daarnaast is er de mogelijkheid om een of meer extra vakken te nemen. Nu blijven er nog 1 jongen en 2 meisjes over die naast deze mogelijkheid bij het T-centrum extra uitdaging zoeken.

De (nieuwe) deelnemers in de 5^e en 6^e zijn leerlingen die een ander vak willen inhalen in verband met hun toekomstige studie.

Hoofdstuk 4 Conclusies en discussie

4.1 Welke adviezen levert dit onderzoek op voor het T-centrum?

In het algemeen kan geconcludeerd worden dat de opzet van het T-centrum de wensen van de cognitief talentvolle vrouwelijke leerling precies tegemoet komt: de leerling mag saaie lessen skippen en in plaats daarvan onderzoek doen naar datgene wat haar interesseert. Of dit ook voor de mannelijke leerling geldt kan uit mijn onderzoek niet geconcludeerd worden. Sterker nog, de afname van mannelijke deelnemers in de 3^e en de 4^e klas zou erop kunnen duiden dat voor hen een andere aanpak beter werkt. De werkwijze van het T-centrum is erop gericht dat een leerling lessen mist. Dit valt natuurlijk op bij klasgenoten. Is er juist in de 3^e en 4^e klas veel sprake van negatieve *peer culture*?²¹ De (nieuwe) mannelijke deelnemers in de 5^e en 6^e zijn leerlingen die een ander vak willen inhalen in verband met hun toekomstige studie. Is er dan voldoende motivatie om de groepsdruk te weerstaan? Of neemt deze sowieso af wanneer de jongens ouder worden?

Om hier een uitspraak over te kunnen doen is verder onderzoek nodig. Heel specifiek zou ik het T-centrum willen adviseren om te achterhalen wat de redenen zijn van de jongens die na de tweede klas zijn gestopt als deelnemer aan het T-centrum, zodat hier eventueel een ander aanbod of andere werkwijze voor kan worden opgezet.

De respondenten vinden het jammer dat er in de derde klas geen presentatie meer wordt gegeven. Hier zou het T-centrum misschien meer aandacht aan kunnen geven: toch een presentatie laten doen, of de presentatie een andere vorm geven.

Over de begeleiding van de coördinator van het T-centrum zijn de respondenten erg positief. Aangezien er op dit moment slechts één persoon werkzaam is als begeleider/coördinator van het T-centrum, maakt dit de situatie wel kwetsbaar. Als zij weg zou vallen zal het misschien moeilijk zijn om iemand te vinden die net zo ter zake kundig is. Overigens geldt ook voor deze conclusie de aantekening dat alleen deelnemers van het T-centrum zijn geïnterviewd. Om een breder beeld te hebben zou het goed zijn om ook leerlingen te ondervragen die gestopt zijn.

²¹ Woolfolk, p.97

Vanuit de schoolleiding gezien heeft het T-centrum een duidelijke PR-functie. Uit de interviews blijkt echter dat potentiële leerlingen van de school zich niet of nauwelijks bewust zijn van het bestaan van het T-centrum. Om het T-centrum meer en beter te profileren zou de school haar deelnemers en de resultaten van hun werk meer onder het voetlicht kunnen brengen.

Bijkomend voordeel hiervan zou kunnen zijn dat het imago van de deelnemers, wat zeker in de eerste leerjaren niet zo positief is, beter wordt.

Natuurlijk heeft de school hier ook te maken met de Nederlandse cultuur: “Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg”, en “Wie zijn kop boven het maaiveld uitsteekt wordt afgehakt.” Toch denk ik dat het interessant is om na te denken over mogelijkheden om het imago van de deelnemers aan het T-centrum te verhogen. Indien deelnemers meer waardering van hun omgeving krijgen zou de motivatie om deel te nemen ook groter kunnen worden, en haken jongens misschien minder snel af. Een mogelijkheid om dit imago op te krikken zou kunnen zijn om meer aandacht te geven aan de prestaties van de deelnemers. Nu krijgen de deelnemers een certificaat wanneer ze een opdracht hebben afgerond, en houden ze een presentatie voor ouders en andere belangstellenden. Hier zou misschien meer aandacht aan kunnen worden besteed, bijvoorbeeld via de website en posters in de school. Als voorbeeld de manier waarop dit in de VS wordt aangepakt, waarbij alle leerlingen met hoge cijfers worden betiteld als ‘Golden Scholar’ en van de rector in een jaarlijkse ceremonie een certificaat uitgereikt krijgen. Overigens zitten de deelnemers hier zelf niet op te wachten. Zij verwachten vooral negatieve reacties wanneer er meer aandacht aan hun prestaties bij het T-centrum zou worden gegeven.

Gezien de tijdgeest zou de school er toch voor kunnen kiezen om de deelnemers aan het T-centrum meer bekendheid te geven, waardoor het misschien ook normaler wordt om het beste uit jezelf te halen op cognitief gebied. Dit zou er toe kunnen leiden dat deelnemers van het T-centrum vanaf het begin positiever worden benaderd.

In het algemeen zou de schoolleiding kunnen kijken naar het beeld en het draagvlak van het T-centrum en haar deelnemers binnen de school. Hiervoor zou een breder onderzoek moeten worden opgezet waarbij zowel degenen die gestopt zijn als deelnemer, klasgenoten van deelnemers en docenten ondervraagd worden.

4.2 Aanbevelingen

Voor middelbare scholen die overwegen om cognitief talentvolle leerlingen extra uit te dagen wil ik de volgende aanbevelingen doen. De verdieping van de stof moet zodanig ingericht worden dat deze in plaats van reguliere lessen komt. De verantwoordelijkheid om de op deze manier gemiste les in te halen wordt bij de leerling zelf gelegd. De begeleiding van de leerling wordt bij een gespecialiseerde docent gelegd. Het voordeel van deze werkwijze is dat het de docent van het betreffende vak ontlast. Natuurlijk kan deze docent worden betrokken bij de verdiepende onderwerpen, maar tijdens de les hoeft hij/zij er niet voor te zorgen dat de cognitief talentvolle leerling zich niet verveelt.

De leerling werkt afwisselend alleen, in een tweetal of in een groepje aan de verdiepende stof. Het halen van hoge cijfers en de leerling die daarvoor een intrinsieke motivatie heeft krijgt een gerespecteerde plek binnen de school door hier meer positieve aandacht aan te besteden.

De externe validiteit beperkt zich tot middelbare scholen met een vergelijkbare manier van lesgeven. Mijn school is een reguliere, wat traditionele middelbare school waar vooral klassikaal wordt lesgegeven. Een vernieuwingschool die bijvoorbeeld met domeinen werkt kan deze aanbevelingen niet zo maar overnemen.

4.3 Vervolgonderzoek

Aangezien tijdens dit onderzoek vooral cognitief talentvolle meisjes hun mening hebben laten horen zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op: Wat willen de cognitief talentvolle jongens?

Daarnaast heb ik mij alleen gericht op diegenen die de intrinsieke motivatie hebben om verdiepende lessen te volgen. Hoe zit het met de groep leerlingen die zonder problemen het VWO afrondt, maar niet alles uit zichzelf haalt, de zogenaamde relatieve onderpresteerders? Willen we hen motiveren en zo ja, hoe?

Ander vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op hoe we de cognitief talentvolle leerling een positief imago kunnen aanmeten. Is dit mogelijk binnen één school of is daarvoor een cultuuromslag in Nederland nodig? Wisman (2013) beschrijft in een recent artikel in het Onderwijsblad de ervaringen hiermee van een leerlinge die zowel in de VS als in Nederland op de middelbare school heeft gezeten en merkt dat, terug in Nederland, het lastig is om de

motivatie voor het halen van hoge cijfers te behouden, niet alleen door een andere houding van haar medeleerlingen maar ook door een andere houding van haar docenten.

Literatuur

- Eijl, P.J., Wientjes H., Wolfensberger M.V.C & Pilot A. (2005). Het uitdagen van talent in onderwijs. *Onderwijs in thema's*, 117-156.
- Houten-van den Bosch, E.J., Kuipers J. & Peters W.A.M. (2010). *Hoogbegaafde kinderen en adolescenten. Problemen en risicosituaties*, 223-241.
- Inspectie van het Onderwijs (2012). *Van Latent naar Talent, 2012-08*. Retrieved from <http://www.onderwijsinspectie.nl/>
- Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (2012). *Nederlandse leerlingen presteren goed in lezen en de exacte vakken, maar excelleren nauwelijks*. Retrieved from http://www.nwo.nl/nwohome.nsf/pages/NWOP_92VCFT
- Pels, T., Jonkman, H., & Drost L. (2011). *Socialiseren, Leren, Presteren. Over motivatie van leerlingen in het voortgezet onderwijs*. Verwey-Jonker Instituut.
- School aan Zet (2012). *Excellentie en hoogbegaafdheid*. Retrieved from <http://www.schoolaanzet.nl/voortgezet-onderwijs/excellentie-hoogbegaafdheid/>
- Wisman R. (2013, januari). Een 8,5? Volgende keer beter! *Onderwijsblad 2013(01)*. 44,45
- Woolfolk, A., Hughes M. & Walkup V. (2008). *Psychology in Education*. Pearson Education Limited, Essex.

Bijlage 1 Beleidsplan T-centrum

Het BegaafdheidsProfiel

op (naam school)

Beleidsplan

2011- 2012

Naam sectorleider
Naam coördinator

Het BegaafdheidsProfiel Op (naam school)

Motto:

“Excellentie is mensenwerk”. (Wolfensberger, 2010).

Het [REDACTED] is een van de 25 begaafdheidsprofielscholen in Nederland. Door deze status dragen we bij aan de instandhouding van een landelijk dekkend netwerk van scholen waarop aandacht en tijd is voor (hoog)begaafde leerlingen. Dit zien we ook terug in de hoofdlijnennotitie waarin nadrukkelijk accent wordt gelegd op Excelleren.

Doelstelling van het begaafdheidsprofiel :

Het creëren van mogelijkheden voor leerlingen die bovengemiddeld presteren: voor hen zien we kansen in de maatschappij van de toekomst. We willen leerlingen leren over grenzen – ook geografische – heen te kijken. In dit proces willen we de leerlingen actief betrekken, zodat zij zich succesvol in de moderne samenleving kunnen ontwikkelen. We willen uitstralen dat leerlingen kunnen en mogen excelleren, zowel op school als daar buiten.

Voor welke leerlingen is het begaafdheidsprofiel bedoeld?

In het projectplan gaan wij uit van de top 10% van onze leerlingen. Op een populatie van 1300 leerlingen gaat het dus om 130 leerlingen die in aanmerking komen voor verdieping, versnelling en /of verbreding. Uitgangspunt is dat de leerling zelf deel wil nemen aan de plusstroom of een traject binnen het T-centrum.

Hoe komen we aan deze leerlingen?

Om vast te stellen bij welke leerling het past om te verrijken, verdiepen of verbreden:

- nemen we in de brugklas 3 testen af: de IST, de FES en de TCTD-P.
- worden leerlingen genomineerd door mentor, docenten, ouders of zich zelf
- worden er gesprekken gevoerd met voormalig Leonardo leerlingen en hun ouders
- wordt in speciale gevallen (bijvoorbeeld bij extreem jonge leerlingen) de WISC afgenomen door de orthopedagoog die aan [REDACTED] verbonden is.
- Nemen we in klas 3 de beroepen en interessetest af, die een duidelijk beeld geeft van waar een leerling goed in is.

Wat is er al?

Het T-centrum is een van de pijlers waarop wij het Begaafdheidsprofiel van onze school laten rusten. De andere drie pijlers zijn het Gymnasium, het MarcoPoloVwo en de Plusstroom in de onderbouw. Sinds het ontstaan van het T-centrum is

“maatwerk” steeds een speerpunt geweest. Bij maatwerk horen flexibele leerarrangementen: een onderwijskundig traject dat is afgestemd op de specifieke behoeften van (groepen) leerlingen.

Activiteiten en Faciliteiten door en voor het T-centrum :

- Testprocedure brugklassen (IST, FES en TCTDP)
- Plusstroom klassen 1(16),2 (11) en 3 (4)
- Individuele trajecten voor 25 leerlingen
- 2 medewerkers binnen het T-centrum, waarvan één de ECHA-opleiding heeft afgerond.
- Functionele ruimte in het Service informatie Centrum.
- Recente literatuur en materialen m.b.t. hoogbegaafdheid
- Externe contacten met CAH, Windesheim
- Zijn in bezit van het certificaat Begaafdheidsprofielschool
- Zijn actief lid van de Vereniging van Begaafdheidsprofielscholen.
- Vergaande samenwerking met Leonardo basisonderwijs
- Verzorgen van lessen aan “slimme” groep 8 leerlingen door bovenbouwleerlingen van ██████████.
- Expertise op het gebied van hoogbegaafdheid en differentiatie.
- Expertise op het gebied van de contextuele begeleiding van leerlingen.
- Samenwerking met orthopedagoog
- Eindejaarspresentaties door Plusstroomleerlingen (voorafgegaan door cursus “presentatievaardigheden”)
- Publicaties in Intercom, website en Nassau Veluwe Contact
- Workshops op studiedagen

Organisatie

Sectorleider : Naam

Coördinator T-centrum : Naam

Medewerker T-centrum : Naam

Volgens ons hoort het bij het instrumentarium van een docent om ook de betere leerling voldoende te kunnen stimuleren en uit te dagen. In het huidige systeem gebeurt dit nog in te beperkte mate. Dat betekent dat er een ander zwaartepunt in de werkzaamheden van het T-centrum moet komen. De gesprekspartners voor het T-centrum moeten docenten en schoolleiding zijn.

Thema's :

- Differentiatie
- Portfolio's
- Beoordeling leerlingen
- Kennis rondom hoogbegaafdheid
- Passende toetsing
- Vrijheid binnen het PTA
- Mogelijke verrijkingstaken en eindproducten

- Resultaten leerlingen
- Te volgen procedure
- Draagvlak

Overlegstructuur

Sectorleider en coördinator : iedere twee weken. Doornemen ontwikkelingen en lopende zaken

Medewerkers T-centrum : iedere twee weken, doornemen ontwikkelingen, lopende zaken en intervisie.

Een leerling moet over de hele linie van vakken behoefte hebben aan meer uitdaging. Hierover wordt de mentor / docenten om advies gevraagd. Op dat moment is een leerling gesprekspartner voor het T-centrum .Bij vakgerichte vraag om verrijking is de vakdocent gesprekspartner voor het T-centrum.

Het T-centrum heeft een eigen map op de N-schijf die voor beide medewerkers toegankelijk is. In deze map staat informatie over de begeleide leerlingen en worden de gemaakte afspraken vastgelegd.

Communicatie

Intern : regelmatige publicaties in diverse contactorganen. Communicatie met collega's vindt plaats door middel van gesprekken en via het procedureformulier (zie bijlage), folder T-centrum.

Extern : workshops in primair onderwijs, presentatie Leonardo basisschool, folder groep 8 lessen.

Communicatie met ouders -> ouderbetrokkenheid en participatie, professionaliteit van medewerkers T-centrum en docenten.

Nieuwe activiteiten voor het cursusjaar 2011/2012

- Optimale benutting van testgegevens (deze testen geven veel meer informatie dan waarvoor wij ze gebruiken)
- Organisatie: wat ligt wel bij het T-centrum en wat niet?
- Vormen van een kernteam BPS
- Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie
- Draagvlak (studiemiddagen, nieuwe docententraject/sollicitatieprocedure)
- Samenwerking Zorg (zorgcoördinator / counsellor of orthopedagoog)
- Passend onderwijs / "twice exceptional" leerlingen
- Differentiatie binnen lessen.
- Rol van de mentor / begeleidingsvergadering
- Onderhouden externe netwerk.
- Leonardo samenwerking
- Persoonlijke begeleiding van ex-Leonardo-leerlingen

- Onderzoek naar Leonardo College
- PR activiteiten: BPS in de media op de kaart t.b.v. concurrentiepositie [REDACTED].
- Werken met certificaten voor voltooide verrijkingstaken of –trajecten.
- Oprichten kernteam van 4 docenten + coördinator.
- Scholing voor nieuwe kernteamleden.
- Onderwerp “hoogbegaafdheid” komt in sollicitatiegesprekken ter tafel.
- Onderwerp “hoogbegaafdheid” komt in de gesprekscyclus met collega’s ter tafel. Ditzelfde geldt voor de nabespreking van lesbezoeken.
- PDCA cyclus doorlopen m.b.t. trajecten voor leerlingen.

Projectplan

Korte beschrijving : Profilering van het begaafdheidsprofiel om recht te doen aan de talenten van leerlingen. Dit krijgt vorm in het onderwijs in de gymnasium en MarcoPoloVWO afdelingen, in de plusstroom en in het T-centrum (individuele trajecten).

Wet- en regelgeving : Het Begaafdheidsprofiel valt onder de wetgeving van het reguliere voortgezet onderwijs.

Samenwerkingsverbanden : met Vereniging voor Begaafdheidsprofiel scholen, met CPS, met VCO Harderwijk (Leonardo) en met CAH (Dronten).

Evaluatie : Jaarlijks zal aan het einde van het cursusjaar (april / mei) een evaluatie plaatsvinden m.b.t. de gang van zaken rondom ons begaafdheidsprofiel.

Financiële gegevens : het Begaafdheidsprofiel heeft een eigen budget waaruit testen, literatuur, representatiekosten en een gedeelte van de fte’s worden bekostigd.

Personeelskosten :	uren	financiering
Coördinatie begaafdheidsprofiel	240 + 20 uur + 160 + ?	reguliere formatie (in mindering op lessen) + sectormiddagen + kwaliteitsgelden + specifieke taken
Medewerker begaafdheidsprofiel	35 + 120 + 80	regulier formatie (in mindering op lessen) + kwaliteitsgelden + specifieke taken
Docent(en) plusstroom 1, 2 en 3		
Plusstroom 1	20 uur	kwaliteitsgelden
Plusstroom 2	40 uur	kwaliteitsgelden
Plusstroom 3	40 uur	kwaliteitsgelden
Scholing	€1400/1500	kwaliteitsgelden

ICT : het Begaafdheidsprofiel / T-centrum maakt gebruik van It’s learning en maakt gebruik van de faciliteiten en participeert in de lopende ontwikkelingen m.b.t. ICT binnen [REDACTED].

Huisvesting : Het Begaafdheidsprofiel in de vorm van het T-centrum is fysiek gehuisvest in het Service Informatie Centrum. Hier is een werkruimte voor de coördinator en de medewerker en is een beperkt aantal werkplekken voor leerlingen.

PR : Het Begaafdheidsprofiel is vertegenwoordigd in de PR-commissie en stemt haar PR af op het PR beleid en het huismerk van [REDACTED]. Het Begaafdheidsprofiel maakt gebruik van eigen briefpapier met daarop het logo van de school en dat van de Vereniging voor Begaafdheidsprofielscholen. Dit wordt ook gebruikt bij certificaten.

Financiën (concept)

<u>Algemene FTE's*</u>	uren	Euro's
Coördinator :	480*	24000
Medewerker:	240*	12000
Docenten:	100*	5000
Totaal:		

Kwaliteitsgelden

Beschikbaar: €16.620,-

Budget Begaafdheidsprofiel: €5000,-
(vanuit het schoolbudget)

Subsidiegelden CPS: €10.000,-

Begroting:

Kosten

Personeelskosten €16.620
 Testgelden € 4700,-
 Materialen € 500,-
 Representatiekosten: € 400,-
 Boeken / Abonnementen: €350,-
 Bezoek scholen / reiskosten: €200,-
 Scholing CPS:€900,-

Kosten onvoorzien: €7950

Baten

CPS € 10.000,-
 Eigen budget school € 5000,-
 kwaliteitsgelden € 16.620,-

Totaal: € 23.670

€ 31.620

Bijlage 2 Het T-centrum op (naam school).

Zoals jullie hebben kunnen lezen in het Nassau – Veluwe Contact, hebben we dit schooljaar een T-centrum. [REDACTED] en [REDACTED] gaan hierin aan de slag om getalenteerde leerlingen te begeleiden. Heel nadrukkelijk kiezen we bij talent voor een brede invalshoek; niet alleen cognitief getalenteerde leerlingen, maar ook leerlingen met andere talenten kunnen door ons begeleid gaan worden. In deze brief willen we vertellen wat jullie kunnen hebben aan het T-centrum.

Bij het T-centrum hebben we een expertisecentrum voor ogen, waar leerlingen en docenten binnen kunnen lopen voor informatie en advies omtrent talent op school. Stel, je hebt een leerling in je mentorklas waaraan je merkt dat deze behoefte heeft aan meer uitdaging. Hoe biedt je dat? En, hoe organiseer je dat? Bij het beantwoorden van dergelijke vragen kan het T-centrum je van dienst zijn. Wie weet hebben we verrijkingsmateriaal liggen waarmee je leerling aan de slag kan. Wellicht kunnen we met je leerling afspraken maken over het meelopen op een universiteitEr zullen vele mogelijkheden zijn. De koffie en thee staan klaar, dus je bent van harte welkom!

Belangrijk is het om te zeggen dat het T-centrum voor de teams ook een helpende taak kan hebben. [REDACTED] en [REDACTED] zijn en worden geschoold in het maken van handelingsplannen voor leerlingen. In deze plannen staan duidelijke richtlijnen voor de leerlingen en de docenten. Je zou het kunnen zien als een uitgebreide lijst met afspraken die voor een leerling gelden. Daarbij is het praktisch dat dit door een centraal aanspreekpunt geregeld en gecoördineerd wordt. Deze rol neemt het T-centrum ook op zich.

Een leerling die door ons begeleid wordt, komt regelmatig bij ons langs om te vertellen hoe het gaat met de gemaakte afspraken. We gaan dus met de leerlingen in gesprek, waarover we jullie als mentoren en / of (team)docenten ook zullen informeren als daar noodzaak toe is.

Het T-centrum: wat kun je er krijgen?

... informatie

... advies

... materialen

... een goed gesprek

... lekkere koffie en / of thee

... actieplannen

...

Bijlage 3 Vragen aan leerling voor PGO

De leerling is deelnemer aan het T-centrum, dus ik weet dat zij/hij zeer intelligent is.

Introductie:

Mijn naam is Marieke Spijkstra. Zoals ik in mijn mail al schreef ben ik bezig met een onderzoek voor mijn educatieve master met als titel: “Extra aanbod aan de leerling met cognitief talent: wat vindt de leerling er zelf eigenlijk van?”

Door een aantal interviews met intelligente leerlingen probeer ik enerzijds een algemeen beeld te krijgen van waar extra aanbod aan zou moeten voldoen. Daarnaast wil ik graag een aanbeveling aan het T-centrum doen: wat gaat goed, wat kan anders of misschien zelfs wel beter.

Jij bent deelnemer aan het T-centrum, dus we kunnen meteen concluderen dat jij tot mijn doelgroep hoort ;-).

Het interview bestaat uit drie delen. De eerste twee delen zijn bedoeld om achtergrondinformatie te verzamelen. Het derde deel gaat specifiek over het T-centrum. Mochten er vragen tussen zitten die je te persoonlijk vindt, dat mag je dat gerust zeggen. Dan slaan we die over.

Ik neem alles op, omdat ik het dan preciezer kan verwerken en dan hoef ik tijdens het gesprek geen notities te maken, zodat ik me beter kan concentreren. Vind je dat goed?

Verder noem ik op de opname wel jouw naam (anders raak ik later zelf misschien in de war), maar wanneer ik bijvoorbeeld citaten opneem in mijn verslag worden die geanonimiseerd (dus dan zet ik er fictieve namen bij). Heb je vooraf nog vragen?

Start band.

Datum en tijd noemen, naam leerling Hoe oud ben jij nu? In welke klas zit je? Welk profiel doe je? Extra vakken?

Opzet interview:

1. Doel: achtergrondinformatie

Sinds wanneer weet je dat je slimmer bent dan andere kinderen? Hoe wist je dat? Wat is/was jouw gevoel daarbij?

Ben je getest?

Als het woord hoogbegaafd valt: Wat vind je van dat woord?

Heb je op de basisschool ander werk gedaan dan andere leerlingen?

Zo ja: wat en hoe? Hoe vond je dat? Wat vond je leuk, wat vond je niet leuk? Waarom?

Als je dat zou kunnen veranderen, hoe zou het er dan uit moeten zien?

Hoe vond je het om naar de middelbare school te gaan? Wat was je verwachting m.b.t. de lesstof? Kwam dat uit?

2. Middelbare school

Waarom heb je voor (naam school) gekozen? Heeft de aanwezigheid van het T-centrum daarin een rol gespeeld?

Hoe was jouw positie in de eerste klas? Is dat in de loop van de jaren veranderd?

Hoe kijken andere leerlingen naar jou? Zijn er meer leerlingen die op dezelfde manier in het leven staan?

Pas jij je gedrag aan?

Sinds wanneer neem je deel aan het T-centrum? Wat betekende/betekent dat voor jouw positie in de klas of op school?

3. T-centrum

Hoe gaat het T-centrum precies te werk voor jou? Kan je een voorbeeld noemen?

Vind je het prettig om bij het T-centrum te zijn? Waarom? Welke onderdelen vind je leuk en waarom? Wat vind je minder leuk? Waarom?

Zijn er ook nadelen aan? Zo ja, welke?

Wat zou je ervan vinden als de school meer aandacht aan jouw prestaties zou geven? Bijv. door uitreiking van certificaten in de theaterzaal, of op de website o.i.d? (Imagoverbetering)

Voel je je betrokken bij school?

Als je een ideale situatie zou mogen scheppen, hoe zou het aanbod aan slimme leerlingen er dan uit moeten zien? Wat zouden de voorwaarden moeten zijn?

(denk aan: alleen werken of samen, tijdens de les of daarbuiten, tijdens schooltijd of daarbuiten, afwisseling, beloning, rewards, awards, bewondering, motivatie).

Wat vind je van de Nederlandse zesjescultuur? Weet je dat dit iets specifiek voor Nederland is? Dat in andere landen heel anders wordt gekeken naar leerlingen die ambitieus zijn en hoge cijfers willen halen?

Wat zijn je toekomstplannen?

Dit waren mijn vragen. Wil je nog iets toevoegen? Heb je nog vragen gemist die ik had moeten stellen?

Bijlage 4 Inleidende e-mail aan deelnemer T-centrum

Beste (naam),

Mijn naam is Marieke Spijkstra. Sinds augustus geef ik wiskunde aan (naam school). Daarnaast doe ik een educatieve master aan de universiteit van Utrecht. Voor deze masteropleiding ben ik bezig met een onderzoek met de titel: “Extra aanbod aan de leerling met cognitief talent. Wat vindt de leerling er eigenlijk zelf van?” In literatuur die gewijd is aan het aanbod van extra lesmateriaal aan intelligente leerlingen wordt eigenlijk alleen met schoolleiders en docenten gesproken. Ik wil de betreffende leerlingen graag zelf het woord geven.

Door (naam coördinator) van het T-centrum van (naam school) heb ik jouw naam gekregen. Jij bent een van de leerlingen die ik graag zou willen interviewen. Door het interview met jou en nog een aantal andere leerlingen van het T-centrum hoop ik aanbevelingen te kunnen doen: welke onderdelen van het T-centrum bevallen goed, welke minder en wat zou er ter verbetering aangepast kunnen worden. Het interview duurt maximaal 30 minuten, vindt plaats onder schooltijd en wordt voor het verslag geanonimiseerd.

Ik hoop van harte dat je door mij geïnterviewd wil worden. Mocht je nog vragen hebben, dan mag je die natuurlijk stellen!

Met vriendelijke groet,
M.Spijkstra

Bijlage 5 Toestemmingsformulier

Bilthoven, 11 november, 2012

Geachte ouder(s)/verzorger(s) van (naam),

Mijn naam is Marieke Spijkstra. Sinds augustus geef ik wiskunde aan (naam school). Daarnaast doe ik een educatieve master aan de Universiteit van Utrecht. Zoals u wellicht van uw dochter hebt gehoord ben ik voor deze masteropleiding bezig met een onderzoek met de titel: "Extra aanbod aan de leerling met cognitief talent. Wat vindt de leerling er eigenlijk zelf van?"

In literatuur die over extra lesmateriaal aan intelligente leerlingen gaat, wordt eigenlijk alleen met schoolleiders en docenten gesproken. Ik wil de betreffende leerlingen graag zelf het woord geven.

Door een aantal leerlingen die deelnemen aan het T-centrum van (naam school) te interviewen hoop ik enerzijds een algemeen beeld te creëren van de behoeftes van getalenteerde leerlingen, en anderzijds aanbevelingen te doen aan het T-centrum: wat gaat goed, wat gaat minder en wat zou er ter verbetering aangepast kunnen worden.

Uw dochter is één van de leerlingen wiens naam ik heb doorgekregen van (naam coördinator) van het T-centrum van (naam school). Ik zou graag uw schriftelijke toestemming willen vragen om uw dochter te interviewen, en om het interview op te nemen. Dit laatste vind ik belangrijk omdat ik op die manier zeker weet dat ik alle informatie uit het interview meeneem. Bij de verwerking van het interview voor mijn verslag wordt alles geanonimiseerd.

Zou u zo vriendelijk willen zijn deze brief in te vullen, te ondertekenen en aan uw dochter mee te geven voor het interview? Alvast heel hartelijk bedankt voor uw medewerking! Mocht u nog vragen hebben dan kunt u mij natuurlijk contacteren.

Met vriendelijke groet,

Marieke Spijkstra
Spoorlaan 2
3721 PB Bilthoven
06-42318775
m.spijkstra@(naamschool).nl

Door ondertekening geef ik Marieke Spijkstra toestemming om (naam) te interviewen, het interview op te nemen, en daarna geanonimiseerd in haar verslag te verwerken.

Datum:..... Plaats:..... Handtekening:

Bijlage 6 Gelabelde interviews

gymnasium	+			middelbare schoolkeuze	gymnasium blijft, in ieder geval wat ik nou ook weer heb met Latijn en Grieks, toch weer eventjes nog wel extra inzet. Ja daar moet ik nog wel wat voor doen ja, en sowieso, tweetalig is in de bovenbouw geen tweetalig meer, en ja inderdaad T-centrum is voor mij uiteindelijk wel de definitieve... Ja, heeft de doorslag gegeven ja.
gymnasium	+			middelbare schoolkeuze	het is de enige school in de buurt waar je gymnasium hebt. Of je moet naar zwolle of naar, ik weet niet waar je nog anders heen kan. Nou ja, dus toen dacht ik van ja ik vond het ook wel een gezellige school maar dat T-centrum daar dacht ik eerst van; 'nou ja, laat maar, ik doe wel gymnasium' maar dat kwam er later nog bij dus.
gymnasium	+			middelbare schoolkeuze	Het gymnasium, ik vond het een gezellige en mooie school en mijn broer zit hier ook op.
T-centrum	+			middelbare schoolkeuze	ja inderdaad T-centrum is voor mij uiteindelijk wel de definitieve... Ja, heeft de doorslag gegeven ja.
T-centrum	+ -			middelbare schoolkeuze	dat T-centrum daar dacht ik eerst van; 'nou ja, laat maar, ik doe wel gymnasium'
T-centrum	+ -			middelbare schoolkeuze	mijn meester zei ook al zo van; 'ja jij kan wel wat meer' alleen daar had ik eigenlijk nooit echt bij nagedacht
T-centrum	-			middelbare schoolkeuze	Ik wist niet dat het (=T-centrum, MS) er was
tweetalig onderwijs	-			middelbare schoolkeuze	Nou ik heb zitten twifelen tussen het tweetalig op het RSG en het gymnasium hier. Mijn eerste keuze viel in principe voor het tweetalig maar uiteindelijk kwamen we tot de conclusie dat als je eenmaal goed Engels kan, dan zit daar verder geen, of in ieder geval weinig uitdaging meer in en gymnasium blijft, in ieder geval wat ik nou ook weer heb met Latijn en Grieks, toch weer eventjes nog wel extra inzet.-
tweetalig onderwijs	-			middelbare schoolkeuze	en sowieso, tweetalig is in de bovenbouw geen tweetalig meer,
Z: talentvol	-			middelbare schoolkeuze	Nee, niet echt (<i>ik beschouwde mezelf niet als talent, MS</i>)
1e jaar: vast boekje met onderwerpen	+	aanbod	+	T-centrum	Nou, in de eerste heb je gewoon een vast boekje, of had ik gewoon een vast boekje met een aantal onderwerpen waaruit je dan kon kiezen in een groepje om een onderzoek naar te doen. Vond ik wel leuk, zaten ook leuke onderwerpen bij.

2e jaar: onderzoek	+		+	T-centrum	In de tweede kreeg ik daar al iets meer ruimte bij, toen heb ik ook gewoon zelf en in tweetallen leuke onderzoeken gedaan en daar wordt je ook wel behoorlijk goed bij ondersteund, of in ieder geval mevrouw (naam) altijd als ik dan bezig ben met een project.
3e jaar: onderzoek	+		+	T-centrum	En in de derde heb ik een heel leuk onderzoek gedaan naar koken op de zon met een ander meisje. Zijn we ruim een half jaar mee bezig geweest. En ook konden we zelf zo'n ding maken, kregen we vrij van school om een dag helemaal naar Drachten te gaan, daar waren dan echte Zambianen die we dan geïnformeerd hebben over zo'n ding, en die hebben ze ook meegenomen dus die zijn dat nou ook echt aan het uitproberen.
versnellen	+		+	T-centrum	Het is wel echt mooi dat dat ook gewoon mogelijk is en nou dus met mijn laatste versnellingstraject, want vorig jaar zat ik in de derde en vandaag in de vijfde.
2e jaar: filmpje	+		+	T-centrum	vorig jaar hebben we een filmpje gemaakt voor de lessen die hier op school worden gegeven aan groep achters. Voor de Leonardoscholen hebben we dan zo'n filmpje gemaakt hoe die lessen waren, dat was wel grappig om te doen
afwisseling	+		+	T-centrum	het is ook wel leuk om een keer iets anders te doen
project	+		+	T-centrum	dat je af en toe aan een project mag werken, iets wat je leuk vindt, iets waar je echt wat leert, iets waar je je best voor kan en moet doen. Dat vind ik heel erg fijn
			+	T-centrum	Een soort filmpje over de school en nu zijn we bezig met een marktonderzoek enzo. Dat is wel heel erg leuk
			+	T-centrum	Dan ga je samen beslissen wat je wil gaan doen. Het moet natuurlijk leerzaam zijn, jij moet het ook leuk vinden om te doen. En dan moet je een planning maken van wanneer je alles wil gaan doen en wat je allemaal wil doen en hoe je dat wil gaan doen enzo. En dan heb je af en toe een afspraak van hoe het nou verder gaat en je mag lessen missen, bepaalde lessen die jij vindt die je wel kan missen en dan mag je aan je project werken enzo. Het is heel erg leuk
eigen interesses	+	werkwijze	+	T-centrum	... Nou ik denk deels omdat je zelf zo veel in mag vullen, je mag onderzoeken naar dingen die je zelf interessant vindt,

lessen missen	-	-	T-centrum	Nou, zo nu en dan mis je lessen, maar dat is voor mij niet zo'n nadeel, nou ja je mist de stof maar dat is zo wel eventjes bij te halen. Soms heb je wel... je mist gezelligheid in klas eventjes, en dan ga je daarna pauze houden en dan blijkt dat er iets heel groots is gebeurd dan is het wel zoiets van; 'wat is er gebeurd?'
2e jaar: presentatie	+	+	T-centrum	Dan in de tweede mocht dat nog en in de derde in principe niet meer maar heb ik uiteindelijk wel gedaan om het T-centrum te promoten op de open dag. Maar het is wel leuk.
3e jaar: presentatie	-	-	T-centrum	in de derde in principe niet meer maar heb ik uiteindelijk wel gedaan om het T-centrum te promoten op de open dag. Maar het is wel leuk.
eigen interesses	+	+	T-centrum	lets wat ik zelf leuk vind en der misschien nog wat mee bereiken ook. Omdat ik dus gedaan heb met dat zonneproject. Dus dat geeft ook wel echt een kik gewoon.
lessen missen	+	+	T-centrum	Nou buiten school doe ik wel al vrij veel dus... tijdens lessen, je mist een klein beetje van die lessen en zeker je kan in de derde grotendeels kiezen welke lessen je mist. "En dat is wel een voordeel dat je de echt saaie vakken een keertje kan skippen waardoor je de motivatie voor die vakken wel gewoon hoger blijft.
lessen missen	+	+	motivatie	je de motivatie voor die vakken wel gewoon hoger blijft. Oke, dat heb ik voor Duits en Frans, zat je altijd in de les, je deed heel weinig en ik vond het gewoon hele saaie vakken en doordat ik daarbij een les minder per week was deed mijn motivatie voor de andere lessen wel hoger.
lessen missen	+	+	T-centrum	ik kan saaie lessen skippen en gewoon aan iets leuks werken.
samenwerken	+	+	T-centrum	Ja het ligt eraan, als er iemand anders is die ook heel gemotiveerd is voor ongeveer hetzelfde onderwerp dan is het heel leuk om het samen te doen want je vult elkaar aan. Je hebt nieuwe ideeën, je bent kritisch op elkaar. Dus dat is wel heel leuk
alleen werken	+	+	T-centrum	maar als de ander niet zo heel geïnteresseerd is in jouw onderwerp dan is het leuker om het alleen te doen want dan kan je er zelf gewoon... helemaal achteraan.
samenwerken	+	+	T-centrum	En als je met een klein groepje samenwerkt dat is ook wel leerzaam.

certificaat	+	+	T-centrum	Ik krijg nou wel een certificaat bij je rapport maar dat vind ik wel genoeg. Ik hoef niet echt in de aandacht te staan
lessen missen	+-	+-	T-centrum	dat bepaal je wel zelf (<i>welke lessen je mag missen, MS</i>) maar het moet wel goedgekeurd worden
lessen missen	+	+	T-centrum	de docent moet het goed vinden of je die lessen mist
lessen missen	+	+	T-centrum	ik vind het ook wel fijn om een keer een saaie les te missen
lessen missen	+	+	T-centrum	Ja, wel een beetje (<i>het vak wordt interessanter, MS</i>) want dan hoef je niet een uur naar uitleg te luisteren en dan kan je gewoon zelf even die uitleg lezen en dan snap je het ook wel
lessen missen	+	+	T-centrum	Ja, want het is ook niet zo fijn om in je vrije tijd er nog aan te zitten werken want dan doe ik het liever niet
meer aandacht voor prestaties	-	+	T-centrum	Ik hoef niet echt in de aandacht te staan
meer aandacht voor prestaties	-	+	T-centrum	Ik weet niet, misschien gaan sommige mensen... Niet iedereen weet natuurlijk wie ik ben als mijn naam daar op de site staat maar ik heb daar niet zo heel veel mee, dat hoeft niet iedereen weten
samenwerken	+	+	T-centrum	Nou, ik mag ook weer samenwerken met (...) en ik vind het ook wel fijn om een keer een saaie les te missen. En het is ook wel leuk om een keer iets anders te doen
samenwerken	+	+	T-centrum	Nou (...) zit net bij mij in de klas en dat is wel handig maar we zaten vorig jaar ook al een keer met een ander meisje daar maar die werkte dan niet aan onze opdracht mee. Ik ken nog wel wat mensen die dat doen maar ik vind het wel gezellig met (...)
tijdens schooltijd	+-	+-	T-centrum	je doet het meeste gewoon daar in de les. Want je maakt een planning, maar je moet wel... we hebben ook gewoon gefilmd onder de les maar je doet natuurlijk wel iets in je vrije tijd als je iets vergeten bent ofzo
tijdens vrije tijd	+-	+-	T-centrum	je doet natuurlijk wel iets in je vrije tijd als je iets vergeten bent ofzo
zelfstandig werken	+-	+-	T-centrum	Ja, maar je moet wel de hele opdracht zelf doen en dan weet je soms niet meer echt, wij wisten laatst niet meer echt, wat de opdracht nou precies moet zijn en je moet wel heel zelfstandig werken (<i>Is dat een nadeel?, MS</i>) Soms wel, soms niet

lessen missen	+	+	T-centrum	Dat je niet meer saai in de les zit te wachten van: 'oh wanneer is dit voorbij en wanneer komt er nou eens iets waar ik iets aan heb' maar dat je af en toe aan een project mag werken, iets wat je leuk vindt, iets waar je echt wat leert, iets waar je je best voor kan en moet doen. Dat vind ik heel erg fijn
positie in de klas	+-	+-	T-centrum	<i>(Invloed op positie in de klas? MS)</i> Nee niet echt, andere mensen zeggen wel soms: 'je hebt geluk dat je weg mag' enzo maar voor de rest is het niet zo...
		+	T-centrum	Nou mijn vriendin dan natuurlijk <i>(zit ook in de plusklas, MS)</i>
			T-centrum	Nou je gaat natuurlijk daar naartoe, je maakt een afspraak
		+	T-centrum	En dan moet je een planning maken van wanneer je alles wil gaan doen en wat je allemaal wil doen en hoe je dat wil gaan doen enzo. En dan heb je af en toe een afspraak van hoe het nou verder gaat en je mag lessen missen, bepaalde lessen die jij vindt die je wel kan missen en dan mag je aan je project werken enzo. Het is heel erg leuk
naast regulier schoolwerk	-	+	T-centrum	als je het in je eigen tijd doet zit je alsnog bij die lessen en dat is gewoon heel erg vervelend
Plusklas	+	+	T-centrum	Nou ik vond de plusklas wel fijn ja. Dat je even uit de les mag en dat je niet in die saaie lessen zit en zo. En dat vind ik wel fijn, dat je niet zo zit van: 'oh wat is het hier saai, wanneer mag ik weg' maar dat je iets nuttigers mag gaan doen. Dat vind ik wel leuk, waar je echt iets van leert ook
saaie lessen missen	+	+	T-centrum	Dat je even uit de les mag en dat je niet in die saaie lessen zit en zo. En dat vind ik wel fijn, dat je niet zo zit van: 'oh wat is het hier saai, wanneer mag ik weg'
samenwerken	+	+	T-centrum	ik werk dan samen met (...) en wij zijn toch wel vriendinnen
samenwerken	+	+	T-centrum	Want het wordt wel gezelliger om met z'n tweeën te doen
samenwerken	+	+	T-centrum	Dat is leuker en dan kan je het ook beter uitvoeren enzo
samenwerken	+	+	T-centrum	is wel echt fijner om het met z'n tweeën te doen
weinig openbaarheid voor prestaties	+	+	T-centrum	Nee, ik vind het op zich ook wel weer fijn
weinig openbaarheid voor prestaties	+	+	T-centrum	Ja, het is niet zo van: 'kijk mij eens, hoe goed ik wel niet ben' dat weet ik niet, maar dat zou ook aan mij kunnen liggen. Dat ik daar niet zoveel behoefte aan heb
		+	T-centrum	Nou nee, ik weet het niet <i>(nadelen, MS)</i>

alleen werken	-		+	T-centrum	Als ik in mijn eentje zou moeten werken denk ik wel dat het af en toe een beetje eenzaam is. Dan zit je daar in je eentje heel stil te werken. Want het wordt wel gezelliger om met z'n tweeën te doen
meer aandacht voor prestaties	+		+	T-centrum	Ik zou het (<i>aandacht op website aan prestaties, MS</i>) aan de ene kant natuurlijk wel leuk vinden, van: 'kijk, dat ben ik', een beetje trots. Maar aan de andere kant, nu merken mensen er niet zo veel van dus zeggen ze er waarschijnlijk ook niet zoveel van. Alleen als dat dan heel groot wordt enzo dan denk ik wel: 'ja, hoe gaan mensen dan reageren.' Want dan is het zo van... ja aan de ene kant wel leuk voor mij maar aan de andere kant hoe anderen dan gaan reageren dat weet ik niet
		begeleiding	+	T-centrum	mevrouw (naam) ondersteunt dat wel altijd goed. Vraagt hoe het gaat en of je planning loopt enzo. Dus dat was wel fijn.
			+	T-centrum	Dus ja, heel veel overlegd, heel veel geregeld, maar dat ging ook wel goed.
			+	T-centrum	en daar krijg je gewoon goede ondersteuning bij...
Gesprek	+		+	T-centrum	Nou dan, meestal dan een gesprek en dan helpt ze (= <i>coördinator T-centrum, MS</i>) ons weer verder met wat we moeten gaan doen en dan kunnen we wel weer verder werken maar soms dan loop je wel even vast.
			-	T-centrum	soms dan loop je wel even vast.
			+-	T-centrum	dat is om de drie weken ofzo, maar meestal zit ze er ook wel bij als we dat uur daar zijn

1ejaars	+-	reacties van medeleerlingen +-(4) -(2)	+-		in de eerste waren er, want ik zat gewoon in de gymnasium klas, waren al relatief veel kinderen die ook T-centrum deden dan. Maar waren wel een stuk of rond de 25, minstens 6 denk ik uit mijn klas dus dan ben je niet zo heel...Niet zo heel bijzonder,
			+-	deelname tc	Ik weet wel mijn vriendin, waar ik dan meestal naast zat in de les die had dan wel zoiets van; 'Nou ze is er niet'. Maar die heeft ook gewoon... die heeft er ook gewoon bij neergelegd. Die had ook zoiets van; 'Wietske vindt dat leuk.'
			-	deelname tc	Maar verder, iedereen heeft zoiets van; 'Ja, ze zit bij het T-centrum, ze is heel slim' Ja oké, dat hoor ik vaker. Maar er zitten eigenlijk helemaal niet zo heel veel nadelen aan.

plusklas is stom	-		-	Nou, toen ik er mee begon toen begonnen mensen in mijn klas te zeggen; 'plusklas, dat is zo stom' en; 'wie gaat dat nou weer doen' maar ja, die zijn natuurlijk gewoon jaloers
			+-	Ja, dat is wel zo maar dat vind ik op zich niet heel erg een nadeel (<i>deelnemen aan het T-centrum, MS</i>)
			+-	Ja klopt (<i>dat ze het gewoon accepteren, MS</i>)